

Flaminio och Vittoria

Flaminio

drama efter John Webster

av Christian Lanciai (2008)

Personerna :

Lodovico
Antonelli och
Gasparo, hans vänner
Hertig Bracciano de Orsini
hans hertiginna Isabella, syster till
Hertig Francesco de Medici av Florens
Camillo Coromboni, gift med
Vittoria Corombona
Flaminio, hennes bror, Orsinis sekreterare
Marcello, hennes andre bror, i tjänst hos Medici
Zanche, hennes kammarjungfru, moriska
Cornelia, moder till Vittoria, Flaminio och Marcello
Kardinal Monticelso, sedermera påve, Camillos släkting
advokater och domare
Matronan på konvertithemmet
en tjänare hos Francesco de Medici
Hortensio, en soldat
Hertig Giovanni, Orsinis son med Isabella
Knektar, vakter och soldater samt uppvaktning

Handlingen äger rum i Rom och Padua på 1580-talet.

Vittoria Accoromboni, en historisk person, berömd för sin skönhet,
var endast 28 år gammal när hon mördades jämte sin bror 1585.
Även hertigarna Bracciano de Orsini, Francesco de Medici och dennes syster Isabella
jämte påven Paul IV samt Lodovico är historiskt korrekta
utom tidsmässigt, då dramat sammanfogat flera olika tidsskeenden till ett.

Copyright © C. Lanciai 2008

Flaminio

Akt I scen 1.

Lodovico Förvisad!

Antonelli Ta det lugnt, Lodovico. Det är bara för ditt eget bästa. Ditt leverne här i Rom har ju nästan ruinerat dig dubbelt.

Gasparo Du har ju nästan bara spelat och druckit hela tiden, och du har fullkomligt tröttat ut alla dina vänner med dina rucklerier.

Lodovico Jag var ju bara besatt av kärlek. Är det ett brott? Hennes skönhet gjorde mig besatt och lyfte fram alla mina bästa sidor bara för att störtas ner i helvetet av den där rucklaren till hertig Orsini, som ingen tänker på att vidta åtgärder mot, fastän han har fler lönnmord på sitt samvete än jag.

Antonelli Att ni älskar samma kvinna är inte er olycka utan det faktum att hon redan är gift.

Lodovico Med en tönt, en imbecill klåpare som inte kan älska henne, en humbug, en träbock, en luns, en nolla på minus!

Gasparo Seså, hetsa inte upp dig, Lodovico. Man vill ju bara bota dig från din sjukdom, som är en hopplöst omöjlig kärlek.

Lodovico Påminn mig inte om det! Jag drar för fan i våld! Med en enda kyss på Orsinis smutsinpyrda snårskogshaka skulle hon kunna utverka min benådning direkt, men hon håller sig till sin kyska narr!

Antonelli Ja, är det inte förfärligt? Låt tiden verka, Lodovico, och vi skall göra allt för att utverka din benådning.

Lodovico Tack, mina vänner. Jag får nöja mig med det så länge.

Scen 2. Camillos palats med hovprägel.

Orsini (träder fram och kysser Vittorias hand) Till den ädlaste av alla ädla mina bästa önskningsar.

Vittoria Och till min hertiglige vän min hjärtligaste välkomsthälsning. Jag hoppas ni skall känna er hemma här i Rom.

Orsini Hur kunde jag känna annat i den stad ni lever i?

Vittoria Tack, min hertig. (*går ut med Camillo*)

Orsini Flaminio!

Flaminio Ja, min hertig?

Orsini Helt förlorad i egna funderingar? Har du glömt att du är mitt enda hopp? Har du glömt vår heliga mission, den heligaste av alla, som vi aldrig får ge upp?

Flaminio Naturligtvis inte, min hertig. Ni vet att ingen kan stödja er sak mera helhjärtat än jag gör.

Orsini Men det blir värre för varje dag! Jag står snart inte ut längre!

Flaminio Var lugn. Jag har ordnat så att ni kan träffa henne.

Orsini Äntligen en början, äntligen en lucka i stormmolnen! Finns det då äntligen hopp?

Flaminio Har ni inte märkt hur hon uppmuntrar er? Är inte hennes försiktiga blickar alltför värtaliga? Låt inte lura er! En kvinnas försagdhet är bara en mask att dölja hennes vilt förryckta lustar med. Tro aldrig på en kvinnas ord, ty de bara döljer den oavbrutet hysteriska inre verkligheten av de sanslösaste drömmar och fantasier. Men just för att deras känslighet är så högt utvecklad är de alltför slipade för oss, och de behärskar oss med en högre politik än vad någon stormakt kan prestera. De silar oss som myggor men önskar bara elefanter.

Orsini Och hennes svartsjuka make?

Flaminio Han är värdelös. Han duger till ingenting, vet ingenting, anar ingenting, ser ingenting, vill ingenting och gör ingenting. Det var bara ett politiskt bekvämlighetsäktenskap som alla andra. De har aldrig legat med varandra utan att det kom någonting emellan. Varför tror ni jag skulle vara intresserad av att få min syster på fall för någon bättre? För att hon förtjänar någon bättre! Ingen kan älska henne mera än hennes egen bror, ingen kärlek kan vara högre än syskonkärlek när den är uppriktig och ren, och vem som helst hade varit bättre som man åt henne än den hon fick. Det bara är så. Därför gör jag vad som helst för att hjälpa er på traven.

Orsini Men om hon sviker mig? Om hon inte kommer till det avtalade mötet?

Flaminio Jag kan övertala henne till vad som helst. Hennes kammarpiga är på vår sida. Var inte orolig, hertig. Hennes hjärta är bokad för ert. Men pass på, här kommer den odräglige narren.

Camillo (in igen)

Flaminio Hallå där, bror! Vart är du på väg? Till din hustrus säng?

Camillo Ack nej, så långt kommer jag aldrig, och det vet du. Nej, jag skall på politiska uppdrag norröver, så jag blir borta ett tag.

Flaminio Men ni har väl ändå legat tillsammans? Ni är ju ändå kyrkligt gifta.

Camillo Ack ja, men sanningen att säga kommer jag inte ens ihåg när vi senast låg tillsammans.

Flaminio Hur kan man glömma en sån sak? Tog du aldrig hennes oskuld?

Camillo Så nära kom vi aldrig varandra. Det kom alltid något emellan.

Flaminio Det idealiska äktenskapet! Hustrun hur kysk som helst! Och mannen helt utan åtrå! Vilken man kan passa en hustru bättre?

Camillo Ja, vi är mycket lyckliga.

Flaminio Men är du helt säker om hennes dygd, så vacker som hon är, så populär som hon är i societeten, så som alla män bringar henne sin hyllning, vågar du lämna henne ensam och resa bort?

Camillo Ack, vad skall jag göra!

Flaminio Lås in henne!

Camillo Utmärkt.

Flaminio Håll henne borta från all fest och prakt.

Camillo Det blir lätt.

Flaminio Låt henne inte ens gå i kyrkan, men håll henne i koppel, så att ingen annan kan koppla henne.

Camillo Ja, hennes heder förtjänar det.

Flaminio Först då kan du vara helt säker på att aldrig bli gjord till en hanrej. Nej, jag skojar bara. Här är ett bättre råd. Ge henne fullkomligt fria tyglar och all frihet i världen. Kvinnor är hellre kyska och mer härligt kyska när de får ha sin frihet helt oinskränkt. Men se, hon kommer. (*Vittoria inträder igen.*)

Vad anledning har du till svartsjuka, Camillo, med en sådan kvinna till betrodd äkta maka? Vem skulle kunna skriva sonetter till sådana ögon eller jämföra hennes vita släta panna med berget Idas snöbeklädda sluttningars fullkomliga intakthets skönhet, eller jämföra hennes hår med korpens blåsvarta vingar? Vem skulle kunna ta upp en utmaning mot en sådan ojäm förlighet? Ta det lugnt, Camillo. Allt ordnar sig, och hon som alltid skickar sig som sig bör efter det bästa. Jag skall nog få er båda i säng tillsammans en vacker dag.

Camillo Tack, Flaminio.

Flaminio Syster, (hertigen väntar dig i bankettsalen,) din make är ej balanserad.

Vittoria Jag har inte gjort något för att misshaga honom. Har jag gjort honom besviken?

Flaminio Har inte han alltid gjort dig besviken med sin ständiga otrohet? Vad tror du han gör på sina ständiga utflykter? Går i kloster?

Vittoria Han har sina politiska uppdrag som han alltid ger företräde framför mig.

Flaminio Orsini är villig att alltid ge dig företräde framför sina politiska uppdrag.

Vittoria Misstänker min man ingenting?

Flaminio Han är bortrest. Jag har övertygat honom om ditt skick och fason, och han har lika höga tankar som jag. Han litar på dig lika mycket som mig.

Vittoria Låt oss då se vad denne granne hertig Orsini går för och vad han vill. Är han här?

Flaminio Till din tjänst, syster.

Vittoria Han kanske bättre kan underhålla mig än min make, som bara låser in mig, hindrar mig från att gå på fester och till och med från att gå i kyrkan. Han skulle väl helst hålla mig i koppel.

Flaminio Orsini är inte lika tråkig.

Vittoria Det tror jag säkert. Ingen kan vara tråkigare.
(*Flaminio öppnar en hemlig dörr, och Zanche kommer in med Orsini.*)

Flaminio Bravo, Zanche! Du vet vad du skall göra!
(*Zanche breder ut vackra mattor som hon pryder med två kuddar.*)

Orsini Jag önskar tiden nu för alltid kunde stanna, för att ge oss all den möjlighet som vi behöver för att fylla denna intervju, men, ack, tyvärr och esomoftast plägar njutningen och glädjen konsumera all sin egen livstid.
(*Cornelia bevakar dem osedd i skymundan.*)

Låt ert hjärta vara lika öppet som mitt eget, och jag lovar er att vi skall komma överens och ingen ha nånting att ångra.

Vittoria Hertig, jag kan inte annat än blott önska er allt väl. (*Orsini omfamnar henne passionerat.*)

Cornelia (osedd) Det är som jag fruktade. Min egen son uppmuntrar och iscensätter min dotters äktenskapsbrott. Detta kommer att bringa hela vårt hus på fall.

Vittoria Låt mig underhålla er med en liknelse, eller närmare bestämt en dröm jag hade härom natten. Ni kan kanske tolka den. – Jag vandrade kring midnatt ensam på en kyrkogård. Där satt jag sorgsen lutad mot ett träd, när er hertiginna och min make trädde in, hon med en hacka och han med en spade. Utan att de såg mig började de gräla och anklaga mig för att ha avsikten att fälla just det vackra träd jag drömde under för att där plantera och i stället odla törnen. Därför hade de nu kommit dit för att begrava mig där levande. Min make började på stunden gräva upp en grav, och er gemål, den ädla hertiginnan, hjälpte honom med sin hacka, vräkte upp skelettdelar och skallar med ett slags raseri, och han var lika rasande. Och jag satt stilla, osynlig och så beklämd, att jag ej ens var mäktig att ge tanke åt en enda bön.

Orsini Det var en mara. Glöm den genast.

Vittoria Men då uppträdde till min förvåning och min frälsning plötsligt en virvelvind, som ursinnigt slet loss en gren från just mitt träd som föll och dödade dem båda, så att de försvann i just den grav de grävt.

Flaminio Så drömmer min syster och planterar omedvetet i sin älskade en plan att döda både hennes make och hans hustru. Genialt!

Orsini Min älskade, den drömmen kallar jag en självklar uppenbarelse. Här har du i mitt hjärta den som alltid skall beskydda dig, mot svartsjuk man, mot illasinnad hertiginna, mot all överhet och lag och varje form av hot, ty jag skall höja dig långt över lagen och med noggrannhet se till att ingen går mer säker här i världen mot allt ont än du, försäkrad av ett bålverk av beskyddande från mig, din enda äkta vän, din älskare och framtida försörjare och far till dina barn.

Cornelia (stiger fram) Så talar en förrädare mot hem, familj och ära, en förförare av bara falska ord och tomhet, en fördärvare, som bara tänker på sig själv!

Flaminio Och var kom du ifrån, du stackars moder? Zanche, lämna scenen genast!
(*Zanche går.*)

Cornelia Vad gör ni här, min hertig? Aldrig tidigare har det gjutits gift i min oantastbara dotters själ och hjärta av en lömsk och nedrig skurk!

Flaminio Min mor, försvinn tillbaka var du kom från, för ditt eget bästa!

Vittoria Mor, jag ber dig, lyssna först på mig.

Cornelia Har jag då bara närt min egen undergång och ormar vid min barm? Ens barn är bara till bekymmer, bara ångest, sorger och problem är deras tacksamhet mot livet skänkt till dem med smärta av deras föräldrar, som de håller gråtande vid liv tills de förpinta skickas ner i förtidiga gravar genom barnens självförvållade självdestruktiva katastrofer!

Orisini Vem släppte in den skatan?

Vittoria Jag ber er, hertig...

Cornelia Vad har ni gjort av er hertiginna, hertig? Lever hon ännu? Det skulle hon måhända icke gjort, om hon ej just i dessa dagar råkat hava kommit hit till Rom.

Flaminio Till Rom!

Vittoria Hertiginnan!

Orisini Hon vet då aldrig vad som är bra för henne.

Cornelia Furstars ansvarslöshet är som opålitliga klockors nyckfullhet och struntar liknöjt om allting går fel om bara de går rätt för sig.

Flaminio Är du färdig?

Cornelia Ack, min arma svärson!

Vittoria Jag måste protestera, mor. Min dygd och ära friar mig, då jag har aldrig fallit.

Cornelia Jag säger bara det, att om du någonsin vanäras oss, dig själv och din mors bädd, så vare ditt liv lika kort och tröstlöst som de torra tårarna som fälls av stora män till deras offers likbegängelser.

Orisini Ni är ju galen, stackars nucka.

Cornelia Ert förräderi mot oss, min hertig, give er blott kortaste livsanda, avundad av alla och beklagad mer än någon annan efter makans död. Er kyss inympad på min dotter är sigillet på ert eget blods förbannelse!

Vittoria O ve mig! Jag är förlorad! (*skyndar ut*)

Flaminio Ni gick för långt, min hertig. Skall jag hämta henne in igen?

Orisini Nej, detta är för mycket. Det är bäst jag tar till sängen. Mina nerver är i uppror. Skicka till mig doktor Giulio. Ursinniga kvinna! Ni har släppt in stormen helt i onödan i våra liv! Om något ont blir följden av det här, så bär ni ensam skulden! (*stormar ut*)

Flaminio Ert nattliga besök, min mor, var inte särskilt lämpligt. Ni som står för ära väcker rytande all vanära till liv. Och nu får hertigen bege sig ensam hem utan eskort. Min lön är liten i hans tjänst men allt jag har, då du ju knappast ger oss något arv.

Cornelia Är fattigdom då ursäkt för gement och lömskt beteende och intrigerande?

Flaminio Vår fader var en hedersman som skapade ett arv och en förmögenhet som vid hans bortgång var intakt, men vi fick ingenting därav. I Padua, där jag blev uppfostrad och låg vid universitetet, fick jag klara mig mest med att lappa min professors strumpor. Skall jag då för hela livet bara vara hänvisad till din barmhärtighet och renheten och äran i din obefintliga smaklösa modersmjölk? Nej, jag har aldrig skämts för någonting och tänker aldrig göra det, berusad av mitt eget livs naturlighet och dynamik och stålsatt mot all fruktan och allt ont med livets eget lustuppfyllda vin.

Cornelia Ack, om jag ändå aldrig hade fött dig!

Flaminio Ja, hellre hade jag då fötts av en mer jordnära och billig kurtisan i Rom. Naturen skänker kurtisanerna en högst bisarr beskaffenhet i det att de ej föder många barn men dessa barn i stället är begåvade med desto flera fäder: de behöver

aldrig oroa sig över sin försörjning. Beklaga dig för kardinalen. Han vet att förfördela sina barn men skänker sina märrar goda hingstar.

Cornelia Din skändlighet är utan gränser! (*går*)

Flaminio Att hertiginnan kommit hit är en högst ovälkommen nyhet. Nu blir uppførsbacken högre, och vår väg där uppför måste slingra sig i hastigare serpentiner. Vad som helst må komma, vi skall klara oss igenom det, och det är bara att gå vidare. (*ut*)

Akt II scen 1. Francesco de Medicis palats i Rom.

Francesco, kardinal Monticelso, Marcello (bror till Flaminio och Vittoria),
och hertiginnan Isabella de Orsini.

Francesco Har ni inte sett er make sedan ni kom hit?

Isabella Nej, sannerligen inte.

Francesco Han är då oförfädd. Om jag var herre i Camillos hus så skulle jag ej tveka med att bränna ner det, om blott för att bränna inne alla ylande hankatter som går där och hoppas på ett bol.

Marcello Min herre, hertigen är kommen.

Francesco Göm dig, Isabella! Han förtjänar inte att få se dig ännu.

Isabella Tala vänligt med honom, min käre bror. Gör inte saken värre. Jag tar på mig all min skuld, och om det finns ett medel mot hans plåga otrohet, så låt mig få administrera det i kärlek för att äntligen få honom lugn.

Francesco Vi skall nog tukta honom. Ut, min syster! (*Isabella drar sig tillbaka.*)

(*Orsini inträder med Flaminio.*)

Välkommen, kära svåger! Säg vad vi kan göra för dig vare sig i Florens eller Rom!

Monticelso Förrän ni inleder vad ni kan ha att diskutera, låt mig komma fromt emellan för att förekomma möjliga passionsutbrott.

Orsini Jag ber er, kardinal; vi är så tysta som i kyrkan.

Monticelso Bästa hertig, bästa vän, jag måste allvarligt be er besinna er. Är det då värt att kasta bort er spira, ära och samhälleliga ansvar för en fåfång drift som aldrig kan bli tillfredsställd? Den druckne nyktrar till emellanåt och torkar, och när era eskapader en gång har gått över skall ni finna er i samma vacuum av blott ruelse och torka. Är det värt det? Jag ber er betänka, att när adel självsvåldigt begår frivilligt skeppsbrott, så försvinner deras ära, titlar och berömmelse med deras träskdränkta och glömda namn.

Orsini Säg, är ni färdig?

Monticelso Som er vän vill jag ej smickra er men bara säga som det är.

Orsini (till Francesco) Och du, min vän, förstår du bättre männens krav på frihet och nödvändigheten av att han får sväva fritt och flyga ut ordentligt? Och vad är väl falkens jakt om han ej får fritt jaga efter byte?

Francesco Det finns rovfåglar som borde flyga mera efter solen men som föredrar att frossa i och hålla sig till mer lättfångat byte. Dessa lata fåglar kallas gamar. Känner du Vittoria Corombona?

Orsini Det kan jag ej neka till.

Francesco Hon har en ädel man som saknar medel och förmögenhet, och likväl har han hållit henne oantastlig.

Orsini Så vadå? Min gode kardinal, vill ni då påstå, ni som biktat henne, att ni ej vet vad som driver henne?

Francesco Du försöker göra henne till ditt fnask.

Orsini Din giftighet går inte hem. Om hon var verkligen min hora skulle ingen arsenal och inga bombkrevader av din giftighet ändå bekomma henne.

Francesco Låt oss inte prata krig. Du har en hustru, och hon är min egen syster. Om ändå döden tagit henne innan du tog henne och en annan!

Orsini Önskar du din syster död?

Francesco För din skull, så som du behandlar henne. Jag är rädd att hon själv önskar samma sak.

Orsini Du vet ej vad du talar om.

Francesco Det vet jag visst. Jag vet, att lusten är tveeggad som en ljuv förförisk hämndgudinna som bär vapnet bakom ryggen och slår till när minst man väntar det och tror sig saligast och säkrast i sin vällusts blindaste berusning.

Monticelso Bröder, söner, vänner, nu har ni i alla fall kommit i gång och grälar. Passa på att era avgrundsfyrverkerier inte övergår i åskväder och blixtar.

Orsini Jag är inte imponerad av hans misslyckade smällare.

Francesco Jag har kanoner. Vänta bara.

Orsini Därav får du bara krut i ögonen och rök i näsan.

Francesco Vänta bara tills du smäller av, ty jag kan sikta.

Orsini Skjut då. Låt oss träffas. När som helst och var som helst. Jag tar mig även gärna an din skara sekundanter.

Monticelso Mina herrar, var då ej så barnsliga! Inte ett ord mer, om inte det är mildare!

Francesco Det har jag ingenting emot.

Orsini Och tror du att du triumferar för att du så hetsar fram ett lejon?

Monticelso Mina herrar!

Orsini Jag är tom, min kardinal, jag kan behärska mig.

Francesco Vi söker hertigen för konferens, men han är inte hemma. Vi finner oss personligen, men han tar ej emot, för han är alltför upptagen. Men vi skall ändå slutligen en gång komma till tals, det lovar jag.

Monticelso Jag ber er, ägna er i stället åt väsentligheter. Ni har dock gemensamma intressen. Lodovico, till exempel, har ju tagit sin exil som förevändning för att bli pirat och slutit sig till de pirater som ni båda hotas av och ursinnigt bekämpar.

Francesco Det är riktigt. Låt oss glömma vad vi har emot varandra för att koncentrera oss i stället vad som gäller allas säkerhet. Marcello, kalla hit Camillo. (*Marcello går.*)

Orsini Du har rätt, min vän och broder.

(*Isabella gör entré.*)

Francesco Här är din hertiginna. Tala väl med henne. Vi skall lämna er två ensamma, ty ni har inte setts på alltför länge. Kom, gott folk, vi retirerar inför äktenskapet.

Orsini Du har manövrerat fram en överraskande situation som genom en förtrollning.

(*Alla går utom Orsini och Isabella.*)

Mår ni väl, min fru?

Isabella Och mer än väl, att se er själv må väl.

Orsini Jag undrade vad virvelvind fick er att skynda hit till Rom.

Isabella Tillgivenhet. Vad annars?

Orsini Tillgivenhet? Vad gav den plötsligt vingar till så stark acceleration?

Isabella Skuldmedvetenhet måhända.

Orsini Skuld? För vad?

Isabella Man sover bättre om man rensar sig emellanåt med uppräckning och uppbrott för att kanske för en biktfar avlasta sitt sinne.

Orsini Kan du inte göra det där hemma?

Isabella Vi har icke setts, min make, på två månader.

Orsini Och varför måste vi då ses så plötsligt?

Isabella Jag var bara intresserad av att se om jag fortfarande var gift.

Orsini Det var du, tills du kom. Nu tar jag tillfället i akt, när du ändå är här, att skilja mig från dig. Jag tänker aldrig sova med dig längre.

Isabella Hårda ord! Vad har jag gjort då för att så misshaga dig?

Orsini Ej någonting, om inte det att du kom hit.

Isabella Jag hoppades bli välkomnad av den jag älskade, den man jag alltid erbjöd mina läppar, och den man jag frivilligt gav all min jungfrudom.

Orsini Du bara tjatar. Inställsamhet hade aldrig någon vidare effekt på mig. Tvärtom. Den bara repellerar.

Isabella Är då tårar allt vad du kan ge mig, för allt vad jag gett dig?

Orsini Det är dina egna tårar. Jag har ingen del i dem.

Isabella Men det är du som vållar dem!

Orsini Håll käften! Stäng dig inne på ditt rum, om du ej kan erbjuda något bättre!
(*Francesco och Monticelso återinträder.*)

Francesco Tårar? Vad är detta? Syster?

Isabella Ingenting, min bror.

Francesco (*till Orsini*) Vad är på tok, min bror? Om någon, så förtjänar hon en bättre välkomst.

Orsini Välkomst? Vad välkomst har hon hälsat mig med? Bitterhet och svartsjuka och tårar!

Francesco Ta dig samman, syster, och behärska dig! Du vet väl att män aldrig tål att kvinnor gråter inför dem, och allra minst då äkta män?

Isabella Min broder, det är över. Jag skall ej besvära honom mera. Härmed är jag skild från honom, och jag skall ej sova någonsin med honom mera.

Francesco Vad har du för skäl till detta?

Orsini Hon är svartsjuk för Vittoria Corombonas skull.

Isabella Om ändå jag var man, så skulle jag med glädje slita ut den häxans och skorpionens ögon, skära av den skökans läppar, näsa, öron och dra ut varenda tand ur munnen på den slampan och bevara dem som minnen och troféer för min hämnd! För mina lidanden är hela helvetet blott rosenvatten.

Francesco Nu är du dåraktig, min syster, och har fallit för din skenande inbillnings paranoia. Du är inte klok om du tillåtit dig att bli så allvarligt besatt av destruktiva tankar. Ta det lugnt, för Guds skull! Denna falskt beryktade Vittoria har aldrig gjort en människa den minsta skada. Varför skulle du då skada henne?

Orsini Hon är bara som besatt av egna sjuka fantasier.

Isabella Jag lämnar er i fred och reser härifrån till Padua. Måhända skall jag aldrig mera se er, någon av er.

Orsini Låt henne få sin vilja fram, så kanske hon med tiden lugnar ner sig.

Francesco Hon kanske ångrar sig. Snart kommer hon och bönar hos vår kardinal igen och ber honom om tillgift för sin alltför hastigt svurna ed.

Isabella Grymhet, gör ditt bästa, och bryt ner mitt hjärta till så bitter smärta, att den aldrig ens kan tala mer! (*retirerar*)
(*Marcello kommer med Camillo.*)

Francesco Utmärkt! Då kan vi ta i tu med kriget mot piraterna! Har du fått med dig kommissionerna?

Marcello Här är de alla.

Francesco Gott. Låt oss då överlägga.
(*Alla ut utom Orsini och Flaminio.*)

Orsini Nå, min vän, vad har du för förslag?

Flaminio De skickar honom till Neapel, men jag kan se till att han blir sänd till Kandia. (*Doktor Giulio inträder.*) Och här är en annan, som kan allt.

Orsini Doktor Giulio, på min ära! Kan ni göra något åt vår situation och hjälpa oss med vårt dilemma?

Giulio Det finns inga sjukdomar som inte jag kan bota.

Orsini Det är det jag menar. Kan ni hela vägen kan ni också göra det tvärtom. Jag har ett uppdrag åt er, ett behjärtansvärt och angeläget ärende i Padua.

Giulio Jag förstår. Hon är er sjukdom, och ni behöver botas.

Orsini Ni kunde inte ställa diagnosen bättre. Så har vi Camillo, käre sekreterare. Vad har du för medicin åt honom?

Flaminio Han kan ju råka ut för någon olyckshändelse igenom självförvållat eget slarv. Sånt händer varje natt i Rom, där allting ju är möjligt.

Orsini Så vi kan lita på er, doktor?

Giulio Jag har aldrig misslyckats med mina kurer.

Orsini Och Flaminio, jag litar på din konst. Utför det väl, men utan överdrifter, – bara helt naturligt och ordentligt.

Flaminio Jag skulle aldrig göra något onaturligt.

Orsini Då är saken klar. (*går ut med båda, med armarna om dem.*)

Scen 2.

Monticelso Min käre systerson, här är ett brev till dig, jag fruktar anonymt.

Camillo Vad säger det?

Monticelso Du anar kanske innehållet?

Camillo Jag är van vid sådant. Det är som en sjukdom, och vid varje ny dos medicin stiger febern.

Monticelso Skall jag läsa det?

Camillo Varsågod. Det kan inte bli värre än de tidigare.

Monticelso (*läser*) "Dina horn är nu så många, att du ej har några egna kvar."

Camillo Han menar, att så mycket som jag har bedragits har jag ingen egen mandom kvar.

Monticelso Du tar det lätt.

Camillo Man vänjer sig.

Monticelso Och ändå håller du henne ärbar, hederlig och oantastlig?

Camillo Mera så än någonsin. Hon håller alla kåta monster stången. Hon kan reda sig.

Monticelso Så du är inte orolig för henne fast du reser ut i kriget?

Camillo Jag ber er, kardinal, håll gärna henne under uppsikt, skänk henne en skyddsängels beskydd, och blotta tanken på henne, från min sida och din, skall hålla henne över alla frestelser.

Monticelso Och ni har inga barn?

Camillo Har aldrig haft.

Monticelso Då är ni lyckliga trots allt.

Francesco Om hon fick barn och ej Försynen hindra det, så skulle både all natur och tid och manlighet beklaga det.

Monticelso Marcello är kommissionär med dig. Vänd kriget till din lycka, och du kommer hem som hjälte till en hustru som välkomnar dig med stolthet.

Camillo Ja, det får vi se. Nu vill jag ut på stan och dricka mig berusad.

Francesco Gå, Marcello, med din medkommissionär och håll honom från rännstenen.

Marcello Det är en ära för mig att få stå i striden vid hans sida.

Camillo Håll särskilt uppsikt under nätterna, då farorna är lömskast.

Monticelso Vi skall vara vaksamma, min son.

Camillo När jag nu blir soldat, var det ej klokast att jag sålde allt hon ägde och tog avstånd från henne för gott?

Monticelso Vad har du då att komma hem till? Lev för att få komma hem, så klarar din moral dig genom alla strider.

Camillo Du får det att framstå som så enkelt. Kom, Marcello! Håll mig under armarna, för nu så skall vi suppa! (*ut med Marcello*)

Francesco Vad händer nu när han är borta? Koncentrerar hertigen Orsini alla sina batterier nu på erövringen av krigsänkan?

Monticelso Var så säker. Nu har han sin stora chans att hasta mot sin självförvållade ruin. Jag råkade för resten höra, att piraten Lodovico nu befinner sig i Padua.

Francesco Är det sant?

Monticelso Det är det absolut. Jag har fått brev från honom och om honom med suppliker om hans snaraste benådning. Han har även vädjat hos din syster.

Francesco Vi behöver inte hans exil. Det räckte med markeringen och gesten av en landsförvisningssymbolik. Mer angeläget är det för oss att få se Orsini skynda mot sin undergång.

Monticelso Vad säger hon? Är hon med på hans noter, eller gör hon motstånd?

Francesco Det är frågan. Lyckas han dra henne med ner i hans sjuka dille kan vi inte annat än se båda fastna ruttnande tillsammans.

Scen 3. I fängelset.

Marcello Ack, broder, säg att du var oskyldig till dådet!

Flaminio Det var inget dåd, det har jag ju sagt tusen gånger, blott en olyckshändelse.

Marcello Men du var med! Och du såg till att jag kom därifrån förrän det hände!

Flaminio Alltså har du ingenting att frukta. De kan inte sätta dit dig ens för att ha konspirerat.

Marcello Har du konspirerat?

Flaminio Bara för vår kära systers räkning. Som du vet, har jag ej älskat någon utom henne, liksom kanske du, och därför har min högsta ävlan alltid varit att beskydda henne, först och främst mot hennes man, som nu är död, men även mot den kåta skaran av besynnerliga fjantar och idioter som av hennes skönhet blivit galna och fått griller.

Marcello Som din arbetsgivare?

Flaminio Orsini älskar henne men har aldrig kommit henne vid. Så har det varit med de flesta.

Marcello Så du kan begå en ed på att du inte orsakat Camillos död på order av Orsini?

Flaminio Jag har ju förklarat för dig. Vi var fulla båda två. Han ville nödvändigt då hoppa bock, för att bevisa att han var spiknykter fastän han var fullare än något ägg. Han hoppade, kom över men kom fel vid nedslaget, bröt nacken och var död omedelbart. Det gick på en sekund. Jag kunde inget göra. Han var stendöd när jag strax kom fram till honom. Fyllan har den egenskapen att den inspirerar till långt djärvare bravader än man någonsin som nykter skulle ge sig på.

Marcello Jag önskar blott jag kunde tro på dig.

Flaminio Det var en olyckshändelse, och vi går båda fria. Jag är rädd att vi har större anledning till oro för vår syster än oss själva.

Marcello Varför?

Flaminio Jag har hört, att hertigen med ens förlorat sin så allra käraste gemål, den ljuva hertiginnan Isabella, som lär ha förgiftats.

Marcello Men hon hade ju rest bort till Padua!

Flaminio Ja, det var där hon dog.

Marcello Hur kan vår syster misstänkas för brott i Padua, när hon befinner sig i Rom?

Flaminio Hon misstänks för intriger, för att som en annan häxa ha manipulerat hertigen till att ta livet både av Camillo och sin hertiginna.

Marcello Men det är ju alldeles absurt!
Flaminio Visst är det det, men det vet bara vi. I spetsen för en kommande häxrättegång är själva kardinalen.

Scen 4.

Francesco Det finns ej några bevis.
Monticelso Behövs det? Två gåtfulla dödsfall samtidigt, som båda kan ha varit mord, och hertigen allena hade självklara motiv till båda, även om han helt går fri med både alibi och självklar oskuld. Vi vet säkert att hans hertiginna blev förgiftad.
Francesco Hur?
Monticelso På lömskaste tänkbara vis. Hon ägde ett porträtt av hertigen som hon omhuldade så varmt som hon ej kunde med sin promiskuösa hertig. Varje afton kysste hon porträttet i sin ärliga tillgivenhet, som för att önska det god natt, men sista natten brände hennes läppar efteråt, och hennes sista önskan var att ingen skulle komma vid porträttet. Därför tror man att det var förgiftat.
Francesco Tror man?
Monticelso Jag är övertygad om att så var fallet.
Francesco Men Camillo omkom genom olycksfall. Där var det inte tal om gift.
Monticelso Var det då verkligen ett olycksfall?
Francesco Han var berusad när han insisterade på att få hoppa bock.
Monticelso Och inga vittnen? Bara den ogenomtränglige Flaminio i närheten, Flaminio, vår hertigs sekreterare och enda helt betrodda man?
Francesco Jag medger att det verkar skumt, men man kan inte dra i gång en rättegång med blott indicier som utgångsläge.
Monticelso Hertigen går fri. Det finns ej någon man kan misstänka för att ha smort in gift på hertiginnans tavla. Man kan inte heller sätta dit Flaminio för att Camillo i sin fylla råkade få nacken bruten, vilket var den enda dödsorsaken. Men motiven finns hos hertigen, och hans motiv var bara ett: Vittoria.
Francesco Skall hon då belastas för en hertigs kåthet?
Monticelso Orsaken är bara hon. Det måste inte vara en brottsrättegång. Det räcker med ett reguljärt förhör.
Francesco Som inför en inkquisition?
Monticelso Det har begåtts två nidingsdåd, och orsakskedjan är för uppenbar. Ej någon kan dras inför rätta för de båda, men man kan nå orsaken. Är det ej då vår plikt att göra vad vi kan, när två självklara mördare får annars slippa undan?
Francesco Det är på ert ansvar, kardinal. Vår strävan var att komma åt en listig hertigs lastbarhet och svaghet för att få honom på fall. Det har vi misslyckats totalt med. Därför vill ni nu i stället fälla en oskyldig änka.
Monticelso Jag betvivlar hennes oskuld. Endast hertiginnan, som belastade sig själv med skuld, var helt oskyldig till sin makes snedsteg.
Francesco Ske er vilja. Men jag tror ej att det alls kan komma något gott av detta.
Monticelso Härvan är så ond som den kan bli. Här gäller det att stoppa den från att bli värre.
Francesco Kan ni det?
Monticelso det är vår plikt att göra allt vi kan för att försöka.

Akt III scen 1. Rättegången.

Francesco in med Monticelso och 6 domare, Vittoria, Flaminio och Marcello som de anklagade, en advokat, vakt och publik. Orsini vill komma med.

Monticelso Min hertig, detta är ej någon plats för er. Hans Helighet har tillsatt denna prövning blott för vår privata undersökning.

Orsini Jag ber er, kardinal, – allt skall passa er. (*smusslar till honom en rik klädnad*)

Monticelso En stol till hertigen!

Orsini Er vänlighet är alltför hjälpsam – som en holländska i kyrkan borde jag ha tagit med mig egen stol.

Monticelso Som ni behagar, hertig. (*behåller presenten*) Mina herrar, inled dagens rättsförhandlingar, jag ber.

advokaten *Domine iudex, convertite oculos in bane pestem, mulierum corruptissimum.*

Vittoria Vad menar han?

Francesco En advokat, som talar mot er.

Vittoria Låt honom då tala så att man förstår. Jag vägrar annars svara.

Francesco Men varför? Ni förstår latin.

Vittoria Det gör jag, men publiken här som kommit för att höra detta fall är säkert mer än häften av dem icke skolade i språket.

Monticelso Fortsätt rättegången.

Vittoria Med förlov, jag ber, jag måste insistera på att den ej mörkas av ett främmande kanslispråk. Hela vår församling här har rätt att höra och förstå vad som behandlas.

Francesco Ers eminens, jag vidimerar, det är ej för mycket hon begär. Jag ber er ändra språk till modersmålet för oss alla.

Monticelso Herre Gud! Min goda fru, det gör er sak ej bättre, bara mera allmänt okänd.

advokaten Skyll er själv!

Vittoria Jag är här som en måltavla för er och skall nog låta er få veta när ni träffar.

advokaten Ärade notarier, herrar domare och kardinal, jag ber er alltså uppmärksamma denna helt fördärvade och manipulativa kvinna, som med sådan svartkonst lyckats genomföra en så omfattande kupp av nidingsdåd med sådan list, att allt var väl beräknat för att sopas under mattan och bli glömt som oförklarliga outrannsakligheter i oöverträffad lömskhet.

Vittoria Vad är detta?

advokaten Håll er näbb. Så oerhörda synder som här överlagt har praktiserats måste exponeras.

Vittoria Mina herrar, denna advokat har svalt plakat för meningslösa menlösa proklamationer som likt en politikers orddiarréer ej betyder någonting. Han vet ej vad han talar om och har ej någonting konkret. Om han först babblade latin så är det nu gallimatias.

Francesco Min herr advokat, vi som förstår er applåderar er retoriska vältalighet, men alla ber er vara mera explicit.

Monticelso Låt mig då vara mera explicit och måla era gärningar i svart och vitt mer klara än den falska rodnaden på era kinder.

Vittoria Ni misstar er. Det blod ni väcker upp i mig är lika ädelt som er egen moders.

Monticelso Jag skall skona er, tills vår bevisning klargör vidden av ert horeri. Jag ber er, mina herrar, att här observera denna kvinna av en högst märkvärdig grad av synnerlig förslagenhet.

Vittoria Det passar inte er, min kardinal, att uppträda offentligt som åklagare.

Monticelso Skall ni då instruera mig?

Vittoria Vad kan jag annat göra, så som ni gör bort er!

Monticelso Ni för ordet som det passar er förtappade natur. Ni observerar, mina herrar, denna utvärtes så fläckfria natur, som liksom en förbjuden frukt från Sodom och Gomorra strålar av aptitlighet men som blott vid en närmare beröring skall i sot och smuts disintegrera som ett vackert skal kring bara synd och skam och sattyg utan tal.

Vittoria O heliga barmhärtighet! Blott alltför sällan står du i vackra kläder.

Monticelso Måhända när hon nätterna i ända festade och mottog vagnar utanför i långa rader av uppvaktande och lystna kavaljerer, likt en drottning vid sitt hov, var ändå helig som en allmänt erkänd hora?

Vittoria Hora? Vad är det?

Monticelso Skall jag förklara hora vad det är för er, som om ni inte visste det? Nåväl, ni bad om det! De är som karameller, som får tänderna att ruttna; de är som parfymen, som i näsan blir till gift; de är förledande försåtlig alkemi, som genom falska illusioner lockar till förslösande av liv; de är som skeppsbrott men i vackert väder. De är som den ryska vintern, ren och vit och strålande men mördande i gastkramande obeveklig kyla, som om våren inte fanns för dem men evigt var förfrusen, de är som det oförbränneliga bränslet som förtär var själ i helvetet, de är som samma klockklang som inbjuder först till bröllopet och sedan till begravningen. De rika hororna, hetärerna och kurtisanerna är bara uppstoppade av utpressningar och lever liksom parasiter och bandmaskar av den angripnes alltmåra sjukliga aptit, som måste sluka mera för att tillfredsställa tillväxten hos parasiterna. Vad är en hora? Hon är som en väl förfalskad penningssedel som blott bringar ont fördärv åt alla som får den i händerna.

Vittoria Ni tycks ha skaffat er en noggrann insikt i ett värv som tarvar en konkret erfarenhet som jag dessvärre saknar.

Monticelso Skändliga fruntimmer, samla alla gifter från var ödla, orm och padda, och man skall i er då finna deras apotek!

en domare Kan hon då klandras för sitt leverne?

en annan Men kardinalen överdriver och går fram för hårt.

Monticelso Ni vet för väl vad horeri betyder. Efter äktenskapsbrott följer mord.

Francesco Er stackars make har befunnits död.

Vittoria O, lycklig han då, som ej mer har skulder att reglera!

Monticelso Han ville hoppa bock och hoppade rakt in i döden. Vilken sällsamhet, att från en höjd av blott två meter ha ett så olyckligt fall att han bröt nacken! Och se på detta kreatur, som var hans hustru! Icke kommer hon i sorg klädd som en änka men i stället rustad blott med spott och spe, otidigheter, förolämpningar och fräckhet! Kan man kalla hennes hållning tecken på en ärlig sorg?

Vittoria Om jag fått veta om hans död så hade jag minsann anpassat mig därefter och markerat sorgen mer än väl. Nu råkar det sig så att man i vissa länder klär sig helt i vitt när sorgen gäller, så helt fel blev ändå ej min klädsel.

Monticelso Ni är då för skicklig i maskering och markering.

Vittoria Och ni, som undanhåller mig hans död blott för att därigenom desto bättre kunna hårt chockera och ansätta mig i min förlägenhet, för att desto djupare försöka förödmjuka och vanära mig offentligt, kallar ni då mitt försvar för min integritet och själsliv för blott oanständig fräckhet, inför en omänsklig kardinal utstyrd i purpurprakt för sin oantastliga grymhet klädd i hyckleriets falska helighet? Låt mig då överklaga från den här okristliga rättvisan till en mera mänsklig domstol hos barbarer och tartarer!

Monticelso Observera, mina herrar, hur hon överlagt skandaliserar våra rättsförhandlingar!

Vittoria Jag böjer ödmjukt ner min nacke inför er i stoftet, mina herrar, som en förfördelad kvinna anklagad för vem vet vad om inte bara för att vara kvinna, och har jag som människa då ej rätt att försvara mig? Om ni till varje pris vill åt mig,

hugg då nacken av mig, få det gjort, och vi kan skiljas så som vänner, ty det sätt att dra mig inför rätta bara för att göra ner mig kan jag icke nog förakta för dess fega nedrighet och ännu mindre acceptera.

den andre Hon är modig.

Monticelso Så skickligt falskspel och förfalskade juveler kan få en att tvivla på de äkta.

Vittoria Ni bedrar er, kardinal, för era huvuden av glas slår ni emot min diamantintegritet, som skall förinta era maskspels falska finters illasinnade och sjuka avsikter. Om ni vill skrämma oss med djävlar, hotelser och fanstyg, ägna er åt barn som lättare blir skrämnda ifrån vettet av er dolda grymhets unkenhets vidskepelse. Ni spottar emot vinden era lösa anklagelser om mord och horeri och tycks ej än ha lärt er att det kommer allt tillbaka på en själv.

Monticelso Jag ber er, fru Vittoria, svara mig blott på en enda fråga. Vem var inhyt hos er den natt då er make mördades?

Orsini (reser sig) Den frågan kräver svar från mig, ty det var jag.

Monticelso Ert ärende?

Orsini Jag var hos henne för att trösta henne och ge henne hjälp, då hennes make var djupt skuldsatt just hos er.

Monticelso Det var han.

Orsini Och det befarades att ni just därför skulle vidta åtgärder mot henne.

Monticelso Och vem gjorde er till hennes sagesman och ekonomiska förmyndare?

Orsini Min hjälpsamhet, medlidande, barmhärtighet och medkänsla, som borde strömma från vart generöst och ädelt hjärta till föräldralösa barn och änkor.

Monticelso Och er lust?

Orsini De hundar skäller värst som är som fegast. Hör ni mig? Det svärd ni vässar med er utstuderade gemenhets grymhet skall jag själv begrava djupt i era tarmar. Ni försöker fastslå era sjuka fantasier som en verklighet och i offentliggörandet därav dra ner en oförvitlig kvinna i er paranoias vidrighets stinkande träsk. Ni bara ljuger. Det är allt ni kan, och ni försöker etablera era lögner genom er förljugna ställnings falska yttre praktfulla förklädnad. Jag kan ej stå ut med denna vedervärdiga inkvisitions fanatiskt sjuka maskerad. (*reser sig för att gå*)

en tjänare Ers nåd, er mantel. (*vill ge honom åter den praktfulla klädnaden*)

Orsini Den var för kardinalen som ersättning för min stolgång här. Jag är ej den som återtar de gåvor jag har skänkt. Om han ej önskar använda den själv, låt honom ge den till sin mula. (*går*)

Monticelso Er försvarare har gått.

Vittoria Så att då vargarna kan frossa bättre på sitt rov.

Francesco Ers eminens, det föreligger utan tvekan misstankar om mord, men det saknas helt bevis för vem som gjort det och hur. Jag kan ej tro att hon kan ha en själ så svart att hon allena skulle ha planerat, ombesörjt och styrt det hela. Om hon har det måste det med tiden bära bitter frukt för henne själv, men låt då tiden straffa henne hellre än att vi gör orätt i att mera tro på våra fördomar och följa dem och döma efter dem med kanske orättvisa överdrifter som betänkligt resultat som då med tiden kan riskera att falla tillbaka på oss själva. Låt oss hålla oss till saken och behandla endast om hon har begått ett äktenskapsbrott eller ej.

Vittoria Jag ser nog gifterna du döljer under dina sockerpillers överdrag.

Monticelso När hertigen nu lämnat oss så kan jag presentera några brev av hertigen med skändliga förslag om ett gemensamt bad och därefter en skön bankett blott för att öka lusten.

Vittoria Ni må ha hans brev med uttryckligt begär men saknar svar från mig. Är det mitt brott, att jag besvarade hans brev med kyla?

Monticelso Kyla, mitt i sommaren, i dess mest heta dagar?

Vittoria Ni vill således döma och fördöma mig för att den hertigen gav mig sin kärlek. Det är som att döma och fördöma en kristallklar vacker flod för att en melankolisk och förvirrad man gick ner i den och dränkte sig.

Monticelso Han är då drunknad nog minsann, så som han kärat ner sig.

Vittoria Jag ber er summera alla mina påtagliga fel, och ni skall finna, att det enda som jag gjort mig skyldig till var kärlek till god mat och vackra kläder, muntert sällskap och festliga sammankomster. Något annat kan ni aldrig sätta dit mig för. Ni kunde lika gärna odla det som sport att pricka flugor med pistoler.

Monticelso Så förslagen som hon är i denna vita renhet som förklädnad kan blott djävulen själv vara i ett sådant mästarprov till yttre skenbedrägeri.

Francesco Vem gav er brevet?

Vittoria Jag är inte tvungen att berätta det för er.

Monticelso Er hertig gav er tolfte dagen i augusti tusen gulddukater.

Vittoria Det var för att lösa er kusin från fängelset. De kom till användning för er familj, och jag betalade.

Monticelso Jag tror snarare det var en satsning av hans lust.

Vittoria Vem tror det utom ni? Vem påstår det förutom ni? Vad ni än påstår kan det ej beröra mig då det har ingenting med mig att göra.

Monticelso Det var min kusin Camillos öde att bli gift med er. Vi trodde gott om er, då ni var av god börd som ättling av Vittellis, men det var en dyr affär. Han köpte er för tolv tusen dukater och fick ingen hemgift, och ni visade er sällsamt dyrköpt för att vara så lättfotad. Ni kom hit med ryktet färdigt om er som en ökänd kurtisan, och ni har bara fortsatt som en sådan.

Vittoria Ni blott spelar samma visa om igen, upprepar samma tomhet, kommer ingen vart och har ej producerat en tillstymmelse till stödjande bevis för någon av de grova och absurda, långsökta anklagelser ni önskat massakrera min integritet med. Ni har ingenting att komma med förutan tomma överdrifter, illasinnade och producerade allenast i försök till neslig ärekränkning.

Monticelso Herrar bröderna Marcello och Flaminio, vi har ej sak mot er, så ni går fria, men vi ber er hålla er tillgängliga för frågor rörande vår undersökning.

Francesco Jag har alltid trott på min Marcello, och jag går i god för honom.

Flaminio Min herre hertigen Orsini går i god för mig.

Monticelso Beträffande er själv, Vittoria Corombona, måste ert offentliga uppförande i denna sak beröva er all medkänsla och sympati. Ni har så korrumpert med fördärv ert leverne och liv och rykte att ni aldrig kan bli ren igen med mindre än att ni blir inlåst i ett kloster. Det blir domen över er. Ni döms till fängelset för konvertiter.

Vittoria Fängelse för konvertiter? Vad är det?

Monticelso En anstalt för botfärdiga och ångerfulla prostituerade.

Vittoria Är det då slutstationen för Roms adelsmäns avpolleterade och icke önskvärda gemåler?

Francesco Jag ber er ha tålmod.

Vittoria Jag måste först ha hämnd. – Er egen frälsning är då redan bokad och betalad och försäkrad, eftersom ni vågar handla som ni gör?

Monticelso Jag har hört nog! För ut den skändliga!

Vittoria Det här är värre än en våldtäkt.

Monticelso Hur?

Vittoria Ni har våldtagit fru Justitia och tingat henne foga sig i ert behag.

Monticelso Ni pratar strunt, och ni är galen.

Vittoria Jag beklagar er, ty ni skall slockna och bli kvävd av era egna synders ruttenhet och överväldigande korrupcion.

Monticelso Hon är besatt.

Vittoria Jag kan ej straffa er för allt, så som ni straffar mig för ingenting, men mina ord skall desto djupare gro in i er och aldrig mera lämna er i fred. Vad var det för ett ställe som ni skulle stänga in mig i?

Monticelso Ett hem för konvertiter.

Vittoria Jag skall göra det till ett mer heligt, dygdigt och anständigt ställe än det rikaste mest prunkande av påvliga palats, och där skall jag så frid som aldrig mer skall kunna finnas i ditt hjärta. Diamanter stråla varmest, skina starkast och blir hårdast och mest värdefulla i det yttersta mest djupa kalla mörker. (*Hon föres ut av vakter. Rättsalen utryms, och rättegången upplöses.*)

Orsini (*uppenbarar sig igen*) Nu kan vi vara vänner igen, Francesco,. Ge mig din hand för vår vänskap i graven, ett lämpligt ställe för försoning och bot mot allt hat.

Francesco Vad i all fridens namn menar du egentligen?

Orsini Jag tänker inte jaga efter mera blod från den vita kind ni just fått själsligen att förblöda. Farväl, min vän. (*ut*)

Francesco Dessa ord är för märkliga för att båda något gott. Ännu mindre förstår jag vad han egentligen menar.

Flaminio (*avsides*) Men jag förstår det fuller väl. Han har fått detaljerna om sin hertiginnas död och tänker nu på fortsättningen men bidar sin tid och döljer väl sina tankars riktningar. I stället för att låtsas någon sorg för min hertiginnas död skall jag överdriva en förtvivlan över min systems öde, och det skall avstyra alla vidare frågor. Förräderiets tunga har en lömskhetens skenande puls med mig. Jag skall öppet samspråka med vem som helst men icke lyssna på någon och verka som en idiot åtminstone politiskt.

Scen 2.

Monticelso Min vän, sörj ej ihjäl dig. Hon är död.

Francesco De är båda döda.

Monticelso Men din hustru dog naturligt. Värre var det med din syster, som blev mördad.

Francesco Det har aldrig fastställts hur. Du sände Corombona oskyldig till tukthus för ett mord hon aldrig kunde ha begått.

Monticelso Du känner till indiciekedjan. Hon var spindeln i komplotten, ledde blind Orsini utför stupet av komplotterns brottslighet, som lejde sina mördare, professionella skurkar som med list ej ens behöver frukta för att åka fast, som Corombonas bror och hallick, som tog livet självklart av Camillo min kusin så skickligt att det varken märktes, kunde spåras eller avgav vittnen, medan hertigens gemåls din systems död är ännu skummare men utan tvivel väl planerad. Tänker du ej hämnas?

Francesco Väck ej sådana demoner till paranoidea tankar till ett enbart plågsamt liv hos mig. Vendettan är den ondaste av cirklar som med obeveklighet och oupphörligen når fram till slut till envar som tog del i den. Den mördar alla och till ingen nytta. Jag vill ej ha någon del i den morbidaste av alla former utav dårskap.

Monticelso Låt det sjunka in. Du måste ju förstå att hertigen stod ensam bakom både min kusins och Isabellas död. Problemet är att ingen rättvisa kan nå honom. Det enda som vi kunde göra var att sätta Corombona utanför hans räckhåll.

Francesco Lämna mig i fred! Jag vill ej höra på dina spekulationer!

Monticelso Påven har gått bort och lämnat efter sig en klar benådning av den skurken och piraten Lodovico, som fick en pension av Isabella där i Padua. Han kunde bli ett utmärkt verktyg för dina intressen.

Francesco Ack, du bara ökar min förtvivlan och min oro! Gå till dina kardinaler och till din avlidna påve! Ni har väl gemensamma intressen nu att intrigera och manipulera med, då ni ju alla har intresse av den storgång som var påvens.

Monticelso Jag skall lämna dig i fred. (*går*)

Francesco (*ensam, fundersam, sätter sig att skriva ett brev*) Corombona! Min Vittoria! Älskad utav alla, nådd av inte ens din man, som dog för troheten mot dig, som hade tusen andra älskare, av vilka ingen enda kunde få dig ens att vackla! Och hur skulle inte jag då som nybliven änklings se min chans? Din skönhet är det enda sanna vittnet om dig; sådan skönhet kan ej dölja eller härbärgera någon skuld. (*ringer när han skrivit färdigt. En tjänare kommer.*)

Leverera detta brev personligen till konvertitanstalten, närmare bestämt Vittoria Corombona eller förståndarinnan för det stället. Skynda!

tjänaren Ja. (*sticker*)

Francesco Min kärlek är nu postad. Vad den än må leda till är utan all betydelse, om bara den får leva. Och den ger mig den förträffligaste anledning att göra upp med hertigen Orsini, min rival och systers mördare!

Akt IV scen 1. Konvertithemmet.

matronan Om det blev känt att hertigen står i kontakt med henne skulle det bereda mig problem. Det hör ej till rutinerna på detta ställe att det förekommer flirtar och biljetter. Ni förstår, det är ju etablerat för att vara anständigt, i motsats till de flesta andra ställen.

Flaminio Var inte orolig. Det enda folk idag kan bry sig om är den nyss döde påven. Ingenting för övrigt intresserar någon, och den dam ni vaktar är för övrigt glömd av alla sina andra friare blott för att hon är mera fängslad nu än fängslande.

(*Francescos tjänare in.*)

tjänaren Där är ju självaste Flaminio i samspråk med matronan. – Det är er jag söker, fru matrona. Jag bär med mig brev att levereras till Vittoria Corombona.

matronan Det skall bli, min unge vän. Här får jag alltid springa med biljetter, och jag gör det anständigt och effektivt.

tjänaren Med all den diskretion och sekretess som saken kräver. Ni skall lära känna mig, ty det lär bli fler ärenden. Tack för er tystnad och förståelse. (*går*)

Flaminio Ett brev? Från vem?

matronan Avsändaren är anonym. Det är de alltid. De vill bara läsas, aldrig höras eller synas.

Flaminio Till min syster?

matronan Ja. De flesta breven här är anonyma och till henne.

Flaminio Då tar jag det till henne.

matronan Ni är ju hennes bror och ej ens anonym. Då litar jag på er. (*går*)

Flaminio Hur hänger detta samman? Någon annan skriver brev till henne än min hertig? Och försåtligen med underjordiskt hemligmakeri? Det osar stickande av färsk intrig. (*tvekar med vad han ska göra med brevet*)

Orsini (*inkommer*) Vad har du där, Flaminio?

Flaminio Se själv!

Orsini Ett brev! Till henne! Och från vem?

Flaminio Det är då ej från er.

Orsini Det fattar jag väl, åsna! Därför är det intressant. Vem är det från?

Flaminio Från vem som helst. Hur kan jag veta vad det är för fågel man har stoppat ner i pajen innan pajen skurits upp?

Orsini Då skall jag öppna det, om det så innehåller hennes eget hjärta. (*sliter det till sig och öppnar det ivrigt*) Vem står undertecknad? 'Florens'! Vem är 'Florens'?

Flaminio Som jag sade, det kan vara vem som helst.

Orsini Läs upp det för mig! Du är hennes broder och ansvarig för vad hon än råkar ut för.

Flaminio Med er myndighet och tillåtelse då, min hertig, och på er uttryckliga befallning: *(läser)*
 "Älskade, låt mig få konvertera era tårar till triumfer, jag, som tydligen allena än står kvar när alla era övriga förföljare och parasiter svikit er. Er orättvisa skandalösa och beklagliga exil och arrestering skall jag arbeta för natt och dag att den skall bytas till er frihet att få följa mig till ett nytt bättre liv i Florens, där min kärleks omsorg skall uppfylla varje önskan från er sida om de så var lika många som de tio tusen silverhåren på mitt huvud." *(avbryter)* Han är alltså gammal, alltså tämligen ofarlig och debil. *(fortsätter)* "Men vad betyder ålder när det gäller kärlek, som blott han föryngras av att den blott existerar, då den är gudomligast av allt, och gudar aldrig åldras, icke heller furstar." Han är ateist. Det här går inte an. Det finns för många av den sorten. Låt oss riva sönder brevet.

Orsini Detta gör mig vansinnig. Vi vet ej vem han är, men hon står i kontakt med honom icke mindre än med mig! Det är ej acceptabelt! Vad är han för en?

Flaminio En likadan som ni: förälskad över öronen. Ni är ej ensam om er kärlekens på denna kärleksrehabiliteringsanstalt.

Orsini Jag trodde mina kärleksplågor var förbi och att jag äntligen här kunde börja rå om henne ensam, och så kommer likväl alla brunstiga bordellstamgäster efter henne ända hit! Är hon då ändå den hon stämplats för att vara? En manslukerska av oerhörda dimensioner? Skall jag då behöva mörda henne bara för att få med henne ro i graven utan hennes andra friare och sutenörer? För mig genast till henne, du din systers enda hallick!

Flaminio Ni är vred och ej i presentabelt tillstånd. Lugna ner er. Ej ens ni får göra henne illa.

Orsini Vågar du riskera då att mitt humör blir värre?

Flaminio Ni var alltid som min herre älskvärd ungefär som Polyfemos mot Ulysses, med det generösa privilegiet att han skulle bli den sista att bli expedierad. Gärna skulle ni då gräva upp min grav blott för att föda era undulater med dess gräs. Det vore som musik för er.

Orsini Var inte dum nu. Hon är min och tillhör ingen annan, och ej någon annan skall få skriva brev till henne.

Flaminio Han har redan gjort det.

Orsini Hon har inte fått det.

Flaminio Skall hon inte få det?

Orsini Inte utan att vi vet vem skurken är.

Flaminio Mot henne är vi alla skurkar.

Orsini Men jag är den förste. In med dig!

Scen 2. Vittorias kammare.

Orsini (inträder med Flaminio, mindre villigt) Vad är detta, fröken? Kan ni läsa? *(visar henne demonstrativt brevet)*

Vittoria Vadan denna vrede? Här ni bryter in med våld fast det är närmast som ett kloster.

Orsini Har jag inte rätt till det? Är jag ej den som älskar dig? Har jag ej älskat dig tillräckligt och gjort allt för dig? Vem är då denna extra älskare?

Vittoria Min herre, jag förstår ej...

Orsini Visa mig de andra breven!

Vittoria Vilka andra brev?

Orsini Du måste ha ett tusental! Var är ditt brevarkiv? Hur många älskare kommunicerar du i lönndom med förutom mig? Kan då ej ens ett konvertitmenageri för nuckor och utbrända horor utestänga dina friare och hallickar och allt ditt horeri?

Vittoria Min herre, ni går alldeles för långt i era fördomars förhastade slutsatsers raseri. Här står som undertecknad i ett vänligt brev som vill mig väl ett enkelt 'Florens'. Det kan bara vara hertigen av Florens själv, Francesco Medici. Han har aldrig tidigare skrivit till mig, talat något vänligt ord till mig och aldrig gjort ett närmande. Han gör mig blott förvånad.

Orsini En ny intrig! Och bakom ryggen på mig! Även han har alltså fallit för din skönhet, denna skönhet som förlett allt Rom med sin förförelse och ställt dig mitt i centrum av skandalernas teater! Jag står inte ut! Hur många friare och offer skall du ha egentligen?

Flaminio Försiktigt, hertig.

Orsini Ack, min hertiginna, som jag offrade för dig! Hur saknar jag ej henne nu! Hon var åtminstone mig trogen! Men din skönhet ledde mig på avvägar, jag rycktes med av din förtrollning och lät mig förhäxas av din charms magi och ut på brottets banas hänsynslöshet och besinningslöshet blott för att till slut få det bevisat, att just skönhet, den man faller för och älskar utsägligt, är det sista man kan lita på.

Vittoria Och vem är ni att dyvla skulden för er hertiginnas död på mig, för att ni tydligen tog livet av er hustru galen av er åtrå till en annans hustru? Är jag ansvarig för det? Er hertiginnas död kan bara räknas på ert eget samvete. Jag visste inte om det, och om jag ens haft en aning om att ni planerade en sådan grymhet hade jag från början uteslutit er från min bekantskap. Ni kan ej beskylla mig för att er vridna kärleks överdrifter gjort er till ett monster. Fröet låg i er, och monster var ni därför redan tidigare. Jag har ingen del däri. Ut ur mitt liv! Jag ångrar bittert att jag nånsin ens kom i kontakt med er!

Flaminio Han ville bara väl men gjorde bara fel.

Vittoria Hur kan ni tadla mig för era synder och er olycka? Vad har ni åstadkommit annat än min vanära och tragedi? Mitt hus har ni befläckt och skrämt alla mina vänner därifrån, och vad för ställe gav ni mig i stället? Kallar ni den här anstalten för ett anständigt palats för mig att ta emot er i? Är ni då nöjd med att ha fått mig hit? Ty ingen annan skaffade mig detta ställe utom era skändliga intriger. Kanske jag var ej den första. Skryt då med hur många offer ni förbrukat med att omvandla dem till inspärrade så kallade botfärdiga och ångerfulla horor, pantade, förkastade, förbrukade, förpassade och skrotade till denna samhällsavgrunds botten! Jag har gråtit dag och natt här, men jag ämnar aldrig fälla någon tår för er mer. Hellre brister jag totalt och tar min tillflykt upprörd genast till min grav! (*kastar sig på sin brits*)

Orsini (rörd) Min älskade! Gråt icke mera! Varför gråter du? Hur kan jag bistå dig och hjälpa dig?

Vittoria Jag gråter bara dolkar mot ditt hjärta. Jag har skurit ut dig. Gå!

Flaminio Han ångrar sig, min syster. Skona honom för hans oförstånd och missgrepp, ty han är ju blott ett barn.

Vittoria Är du min bror, din kopplare? Vem gav mig honom utom du? För att du är min bror är du då värre usling än han själv.

Orsini Förlåt min svartsjuka, Vittoria, som skenade iväg med mig.

Vittoria Och bortom all kontroll och bortom all min räckvidd. Vad begär du av mig? Att på allvar bli din hora? Att på allvar bli befläckt och utpekad som ett fnask av hela Rom? Vill du då ta allting ifrån mig, som om du ej gjort det redan?

Flaminio Syster, jag är helt för dig och på din sida. – Hertig, ni har bara skadat henne. Gör ej skadan värre med att insistera. Hon är blott en känslig kvinna, och ni kan ej ändå någonsin beröva henne hennes dygd. – Min syster, jag skall alltid, som

jag alltid gjort, försvara dig och skydda dig. – Tror ni då verkligen, min hertig Bracciano, att den hertigen av Florens skulle kunna ägna henne någon kärlek?

Orsini Skall då dessa ögon, som så länge njutit av din anblick, nu blott stickas ut, för att de älskat dig?

Flaminio Ge henne er ömhet, hertig. Det går alltid hem hos kvinnor.

Orsini Glöm min svartsjuka och kärlek, men behåll min vänskap, älskade. Här är min hand.

Vittoria Försvinn!

Orsini Vad hertigen av Florens lovade och föreslog skall jag uppfylla. Vi skall få dig ut från detta ställe till en högre upphöjelse än du vågat drömma om. Låt mig besegla detta löfte med en helig kyss som obrytbart sigill. (*kysser henne*)

Flaminio Och nu är rätta ögonblicket, medan påven ligger färsk som lik och hela världens heliga fåfänga bara tänker på att få ta över allt hans skrymteri och skryteri. Rom är i upplösning, och alla bara vaktar på konklaven. Låt oss smuggla ut henne i pagedräkt och i säkerhet till Padua.

Orsini Vi måste även få med oss din bror Marcello, som har tjänst hos Medici, och er åldriga moder. Sedan kan ett nytt liv börja, särskilt för Vittoria, min älskade, som bör bereda sig på att bli hertiginna.

Vittoria Ni fick in mig hit. För ut mig härifrån, så får vi sedan se vad morgondagen har att bjuda. Ta ej någonting för givet. Jag är inte er, ty ni kan aldrig få min själ, som är det sista jag har kvar att leva för.

Orsini Den rimligheten köper jag. Nu sätter vi i gång med att få ut dig, så att framtiden kan börja.

Scen 3. Vatikanen.

Francesco Ni bevakar väl konklaven väl?

Lodovico Allt är under strängaste kontroll. Här kan ej smugglas någonting, det enda som går in till kardinalerna är mat, som provas noga: Den ej endast proväts, men den genomsöks, i fall det skulle förekomma att det smugglades meddelanden i maten.

Francesco Känner jag konklavens vibrationer rätt så blir det ett problemfritt påveval.

Lodovico Ingen är dock självklar.

Francesco Nej, aldrig någonsin är någon självklar. Ändå tror jag att jag känner vart det lutar.

en kardinal (*öppnar ett fönster och annonserar:*) *Habemus papam! Lorenzo di Monticelso electus est in sedem apostolicam, et elegit sibi nomen Paulum Quartum.*

Lodovico Monticelso!

Francesco Det var på känn.

en tjänare Ers nåd, Vittoria...

Francesco Nå, vad är det med Vittoria?

tjänaren Hon har flytt från konvertiterfängelset.

Francesco Det säger du? Och flydde hon då bara? Var hon inte inspärrad ordenligt? Vem var det som hjälpte henne?

tjänaren Hertigen Orsini.

Francesco Ha! Det säger du!

Lodovico Ni verkar föga överraskad.

Francesco Det var oundvikligt. (*till tjänaren*) Låt matronan-föreståndarinnan för det etablissemanget genast arresteras för försumlighet. Hon mister tjänsten och blir själv ett anstaltshjon. (*tjänaren ut*)

(*avsides*) Hur utmärkt alla mina planer går i lås! Rätt kandidat blir påve, Monticelso är i mina händer, och mitt brev till slampen Corombona gjorde susen – hertigen Orsini gick i fällan, den idioten, och tog mitt brev som sin instruktionsbok, vilket just

var meningen. Nu följer han i blindo vägbeskrivningen mot undergången, och gifter sig, som om hans rykte inte redan var fördärvat, med en fallen kvinna, en dömd hora, en som så förnedrats med sin vanära stämplad i pannan att hon praktiskt taget brännmärkts. Det kan ej bli bättre. (*Monticelso inträder.*) Gratulerar till utmärkelsen, ers helighet.

Monticelso Det var er förtjänst. Ni gjorde förarbetet. Kardinalerna var redan övertalade och ej blott med pengar. Men jag hörde om en kupp som under tiden ägde rum. Vittoria Corombona lär ha enleverats.

Francesco Och det är väl uppenbart av vem.

Monticelso Orsini naturligtvis. Hans dumhet upphör aldrig att förvåna mig, då han så oavbrutet överträffar sina egna misstag.

Francesco Ni är påve nu. Det är väl läge då att vidta lämpliga åtgärder?

Monticelso Absolut. Det är hög tid att hertigen blir exkommunicerad med sitt offer, slampan Corombona, och med dem naturligtvis all deras släkt och hushåll. Man går inte in och enleverar konvertiter utan vidare ur heliga botgöringsanstalter för före detta prostituerade.

Francesco Jag menar det.

Monticelso Bannlysningen skall genast träda i full kraft. (*ut*)

Lodovico Ursäkta mig, min hertig, men det aningen förvånar mig att ni så eftertryckligt engagerar er i detta.

Francesco Hertiginnan Isabella var min syster. Hennes son är med sin fader. Är det då förvånande att jag är engagerad, om jag vet dessutom att min syster blev förgiftad?

Lodovico Nej.

Francesco Var med oss eller mot oss, men välj rätt parti. Betänk, att påven vinner alltid.

Lodovico Ni behöver inte övertala mig. Jag älskade min hertiginna Isabella, som i Padua såg till att min exil blev återkallad. Jag såg henne dö, jag vet själv hur hon blev förgiftad, och jag svor att hämnas henne.

Francesco Det är bra. Då vet vi var ni står och att vi lugnt kan lita på er. Allt jag vill egentligen är blott att få min systerson tillbaka levande. Vem som i det projektet dör, går under eller byter sida struntar jag fullkomligt i. (*går*)

Lodovico Den gamle påven återkallade min landsförvisning. Må jag därför tacksamt tjäna påvestolen även om den nye påven är en mutad skurk.

Akt V scen 1. Hertigen Orsinis palats.

Flaminio Så är min lycka gjord. Min syster är försäkrad som gemål åt hertigen jag tjänar, därmed har hon gott anseende igen och rikedom och hem därtill. Vår moder kunde ej bli saligare, och inför det goda slutet glömmer alla gärna alla krokvägar därtill. Pass på. Här kommer hertigen med sin berömda hertiginna.

Orsini Käraste min vän, min ambition för dig är att gottgöra allt som du fått umgälla för ingenting. Jag ville ingenting av Medicis och Monticelsos vidriga inkvisitionsintriger, de drog ensamma i gång dem bara för att komma åt dig och misslyckades totalt med alla sina skändligheter. Du är upphöjd nu i stället till min hertiginna, och jag hoppas verkligen att därmed våra värsta lidanden är över.

Vittoria Det hoppas jag också, men man kan aldrig veta. Monticelso är nu påve och har bannlyst oss, och jag befarar att den florentinska hertigen fortfarande är på hans sida.

Orsini Det blir krig emellan oss i värsta fall, men jag är van vid värre kriser. – Min Flaminio och svåger, vad är det för ungrare som tagit värvning i min tjänst? De verkar väl exotiska för min smak.

Flaminio Jag vet ej mycket om dem mer än att de utmärkt sig som johanniter och bekämpat turkarna med framgång både vid Lepanto, Malta, Rhodos, Cypern och Ragusa. De har varit cappucciner men har föredragit att med svärd i stället trotsa kristenhetens fiender.

Orsini En av dem är en mor. Vad gör han här?

Flaminio Han är den erfarnaste av dem alla och har tagit tjänst i tron att han kan vara nyttig i er stundande konflikt med Florens.

Orsini Låt mig träffa honom.

Flaminio Här är han personligen. Han heter Mulinassar.

Mulinassar Till er tjänst, min hertig.

Orsini Det är ovanligt att morer går i tjänst hos kristna herrar, som ju krigar mest mot morer, men när någon mor uppriktigt menar allvar med sitt tjänstenit utmärker han sig inte sällan bättre än var kristen officer.

Mulinassar Det är min ambition att vara just till sådan tjänst.

Orsini Ni är välkommen jämte dessa ungerska malteserriddare och johanniter. Kom, Flaminio. Din syster måste firas med banketter varje dag.

(*Alla ut utom Mulinassar.*)

Mulinassar Hittills har jag lyckats väl med min duperande förställning, detta dubbla rollspel, som tycks bara verka mera övertygande för publiken och den aningslösa allmänheten ju mer falskt det är. Nåväl, då är det bara att gå på. Här kommer mina modiga kumpaner.

(*Carlo och Pedro inträder.*)

Mulinassar Där är ni, mina ungrare. Tills vidare har ingen anat någonting.

Carlo (Lodovico förklädd) Vad är er strategi, min hertig?

Mulinassar (Francesco förklädd) Först av allt att samla kunskap och information om hertigen Orsinis planer. Kanske måste vi ej gå till krig, men om det blir nödvändigt måste det bli kort och effektivt. Flaminio, Orsinis sekreterare, är kär i Zanche, hertiginnans kammarpiga, som jag lyckats värva som min spion. Den vägen kan vi lära känna allt.

Lodovico Zanche, moriskan?

Francesco Hon anar inte att jag inte själv är mor. Vad är väl då naturligare än att hon, en morisk slav, förtror sig åt en annan hjältemodig mor? Vittorias, hertigens, Flaminios och hela hovets hemligheter är för henne som en öppen bok.

Gasparo (Pedro förklädd) Då lär den hertigen ej leva länge.

Francesco Vi får se. Ett steg i taget. Spela era roller väl och övertygande som ungrare och johanniter, och vi skall nog lyckas klämma åt den hertigen till sist med hela hans menageri. Här är Flaminio igen, den kopplaren. Han måste också fällas. Lämna mig tills vidare, så skall vi se vad han kan göra för vår sak. (*Lodovico och Gasparo går.*) Ett ord, min herr Flaminio.

Flaminio Vad vill ni mig, mor?

Francesco Blott en liten underrättelse, som kanske hertigen bör varskos om.

Flaminio Låt höra.

Francesco Zanche, hertiginnans kammarjungfru är ju mor som jag, så vi är nästan såsom syskon. Sällsamma historier har hon berättat för mig.

Flaminio Såsom vad?

Francesco Er bror Marcello var ju förr i tjänst hos hertigen av Florens?

Flaminio Nå, än sen? Nu är han här.

Francesco Han tjänar Florens hertig allt ännu.

Flaminio Hur vet ni det?

Francesco Han älskar Zanche, som har hans förtroende, som har berättat det för mig.

Flaminio Min egen bror förrädare! Det är en lögn!

Francesco Han underrättar dagligen sin hertig alla Bracciano de Orsinis planer och manövrer.

Flaminio Stanna och belägg! Jag vägrar tro det!

Francesco Hur vet hertigen av Florens annars om att ni har anställt johanniter såsom era spioner och speciella legoknektar?

Flaminio Hur vet ni, en mor, att han vet om det?

Francesco Se här själv ett brev av Florens hertig till er broder, som väninnan Zanche lyckades uppspåra i hans ficka när han en natt låg hos henne. *(ger över ett brev)*

Flaminio (läser) Detta är infamt! "Min trogne hjälpare Marcello, tack för upplysningen om att hertigen har tagit johanniter i sin tjänst, vilket direkt ju strider mot det påvliga dekretet om Orsinis exkommunicering, varför jag skall genast underrätta påven." Det är för infamt! Min bror förrädare mot sina egna, mot sin syster! Han har ingen rätt att leva! Vilka mutors rikedomar har då Medici smort honom med för att få honom till förrädare mot sin familj och sin välgörare?

Francesco Jag tänkte bara att er hertig borde underrättas.

Flaminio Tack, min ädle mor. Jag kan förlåta honom allt men icke att han tagit Zanche före mig! Din trohet och lojalitet skall högt rekommenderas. Gå! Jag tar själv hand om saken!

Francesco (avsides) Giftet är planterat, och i en Flaminios dynamiska förvaltning borde dess utdelnings verkan bli minst explosiv. *(går)*

Flaminio Min bror! Förrädare mot självaste Vittoria! Efter allt vad vi har gått igenom! Dessa påvliga och florentinska mutor kan då korrumpera till och med det ädlaste av alla hjärtan, som om deras korrupsion av hela världen ej var nog! Min bror, du är fördömd, och en process som denna är så plågsam att den måste göras kortast möjlig bara för att ej bli värre och ställa till med infektion i hela hertigens familj, min systers hjärta och vår arma moders alldeles tillräckligt re'n förpinta bröst. *(går)*

Scen 2.

Orsini Hela hovet är förgiftat. Vi har spioner här, och vi vet inte varifrån de kommer eller vilka de kan vara. Paranoian sprider sig, och alla misstänker varandra.

Vittoria Det är alltid så i krigstid. Ingen är normal, och alla glömmer hur det är att vara mänskliga.

Orsini Marcello, du som tjänat hertigen av Florens, har du någon aning om vad som här pågår?

Marcello Jag vet ingenting, ers nåd, tyvärr. Jag önskar att jag visste. Till och med min bror har kastat lömska ögon på mig.

Orsini Det är bara för att ni är ute efter samma kvinna, den där Zanche, moriskan, som alla tjuhas av och ingen vet vad hon egentligen har för sig.

Vittoria Hon har alltid tjänat mig osvikligt. Jag har alltid kunnat lita mer än väl på henne.

Orsini Hon och moren Mulinassar hart ibland setts viska, som om de tillsammans hade hemligheter. *(Flaminio in.)*

Marcello Jag är säker på att hon är lika oskyldig som jag.

Flaminio (kan inte bärga sig) Du är då alltför säker, broder, på allt möjligt och i synnerhet på att få komma undan! *(genomborrar honom)*

Vittoria Nej!

Cornelia Min son! Min fallne, gruvlige, vanartige, obändige, hopplöse son! Vad har du gjort!

Marcello Min broder, jag förlåter dig, ty du visste inte vad du gjorde,

Orsini Vad är detta? Varför?

Flaminio Det vet han själv alltför väl.

Marcello Vad vet jag, broder, utom att jag alltid älskat dig?

Flaminio Han har förrått oss alla till den hertig Medici han aldrig upphört att ta mutor av! Jag har bevis! Vår fiende vet allt om oss och våra bundsförvanter! Jag har brev från hertigen till denne usle spion som inte tvekat att förråda hela sin familj! (*visar brevet öppet*)

Marcello (döende) Det brevet fick jag aldrig.

Flaminio Nej, för Zanche stal det från dig som betalning för att du tog hennes oskuld!

Orsini Är det sant?

Vittoria Jag känner mina bröder. Marcello var alltid oskyldig och ofta oskyldigt bestraffad, och Flaminio var alltid impulsiv och gick för långt.

Flaminio Förlåt mig, broder, men det här förräderiet har så när förintat oss till sista man. Jag ville bara skona dig med att då göra din process så kort som möjligt.

Marcello Jag förlåter dig. (*dör i Flaminius armar*)

Cornelia Men det gör inte jag. Ett brodermord, Flaminio, är alltid oförlåtligt som ett brodermord, och jag befarar dessutom att allting är ett missförstånd.

Orsini Att spioner är i faggorna och att förräderi är aktuellt är säkert, men det är ej säkert att det stoppats. (*tar sig om halsen*)

Vittoria Vad är det?

Orsini Jag kan inte andas. Halsen bränner. Vatten, fort!

Flaminio Han är förgiftad! Läkare! Fort, genast!

Vittoria Här, min vän, drick vatten. (*ger honom vatten att dricka. Han hostar genast upp det. Läkare in, undersöker hastigt.*)

Flaminio Vad är det?

läkaren Förgiftning.

Flaminio Dödligt?

Läkaren Jag är rädd för det.

Flaminio Förräderi! Ej någon lämnar slottet!

Orsini Jag är döende, Flaminio. Jag känner det. Det är mitt eget fel. Förlåt mig, ljuvaste Vittoria. Jag ville bara älska dig och aldrig göra dig det minsta illa.

Vittoria Men vem har förgiftat dig?

Orsini Jag vet ej. Inte du, inte Flaminio och allra minst Marcello. Det är det enda som är säkert.

Flaminio Vi är illa ute, när vi inte vet vem som förråder och förgiftar oss.

Orsini Förlåt mig, älskade. Vi män är skurkar alla, mördare, förbålda egoister, hänsynslösa självsvåldiga kejsare och nedriga tyranner, medan du allena, älskade, var ren och vit och fri från varje tänkbar skugga av all mänsklig skuld. (*dör*)

Vittoria Inte en gång till! Att än en gång bli änka, efter att min andre man nu även mördats, är långt mer än jag kan bära, då min första änkedom var redan min förintelse. (*gråter över Orsini, som hon omfamnar*)

Zanche Han mördade sin första hustru för er skull, min fru.

Vittoria Vad spelar det för roll? Vad hjälper det? Hur vet du det? Vad vet du?

Zanche Han anlidade en läkare att smörja in en tavla som hans hertiginna kysste varje afton då den var av honom. Nu har han fått gift själv, liksom han förgiftade ej blott sin första hustru.

Vittoria Ändå var det mord och ingen vedergällning!

Flaminio Det är ej så säkert. Flera svor att hämnas hertiginnan Isabella, Lodovico den landsflyktige som ett exempel.

Vittoria Han är inte här.

Flaminio Hur vet du det så säkert? Här finns hundratals soldater, legoknektar, främlingar och äventyrare, och alla är maskerade i det fördömda krigets falska och absurda rustningar. Kan icke en av dem då vara Lodovico, som ej rapporterats någonsin ha lämnat Padua?

Vittoria Du gör mig osäker.

Flaminio Det är vi alla mera nu än någonsin, ty döden flåsar oss i nacken.

Scen 3.

Lodovico Jag ber er, hertig, låt oss överge vårt löjliga befängda äventyr och maskerad och återgå till ordningen och vara hederliga och normala. Hertigen är död, så vi har ingen sak med honom längre, och hans död var skändlig och har kostat Marcello livet och hans moder hennes redan bräckliga förstånd.

Francesco Min systerson är kvar och ärver nu sin faders titlar, och hans styvmor lockar mig fortfarande till att få se en fortsättning på detta drama.

Lodovico Glöm Vittoria Corombona, hertig. Ingen kan nå fram till henne. Två män gifte sig med henne och fick plikta därför bägge två med sina liv, och jag tror båda aldrig nådde någon tillfredsställelse. Jag har gjort mitt och har fått ut min hämnd för hertiginnan Isabella. Det är nog för mig.

Francesco Jag stannar kvar med mina män. Du gör som du behagar, men om du ej mer vill delta, lämna då affärerna till oss och denna scen. (*går*)

Lodovico Han smider alltjämt onda planer och är än besatt av Corombona. Inget gott kan komma ut av detta spel med döden. Det är bäst jag varnar någon ansvarskännande förrän det händer värre saker. (*går*)

Hortensio De där båda smider ränker, så som de går tisslande i smyg med hemligheter. Det är bäst att de blir bättre observerade i dessa dagar av en tilltagande mordepidemi. Jag vänder mig till unge hertigen Giovanni. (*går*)

Scen 4. Marcellos likvaka.

Cornelia Mördad för en broders hand! Och ändå kan jag ej fördöma honom, ty han var ej mindre son till mig än min Marcello, yngst och frommast, hederligast, ärligast och ädlast.

Vittoria Mor, sörj ej ihjäl dig. Du har två barn kvar, och ett av dem är jag, din egen dotter.

Cornelia Du begär av mig det omöjliga, ty om ett barn dör dör snart de andra också, särskilt som det var som offer i en stämplande palatsintrig.

Zanche Vittoria har rätt. Att gråta är alltid ett slöseri, ty ingen tackar dig för dina tårar, och du kan ej ens få dem tillbaka – bara mera sorger, ty den tårefloden växer blott ju mer den gråter och tar aldrig slut men slutar som en översvämning vari man själv drunknar i elände.

Flaminio Vad är detta för ett sorgeläger av bedrövligt jämmer bara ifrån katter?

Vittoria Skona oss, Flaminio. Vi sörjer.

Flaminio Vårt förräderi? Det är ett faktum. Hertigen är död, förgiftad, och vi vet ej vem som gjorde det, och han går alltså ännu fri. Moren Mulinassar har försvunnit spårlöst, och det fruktas att han övergått till Florens. Vi är instängda i fångelset av vår okända egna tragedi, som flugan som ej fattar varifrån det spindelnet dök upp som fångat honom, och vi har blott flera mord att vänta, såsom våra liv förråtts för ingenting av okänd illasinnad avund. Jag har därför följande att föreslå. (*tar fram två pistoler*) Min hertig lämnade mig ingenting för all min långa trogna tjänst. Är du beredd och villig som hans änka, syster, att ge mig åtminstone en del av min rättvisa lön?

Vittoria Din enda lön kan blott bli Kains, ty detta brott allena undanskymmer alla dina kontroversiella tjänster. Du har aldrig åstadkommit något gott, Flaminio.

Flaminio Ditt äktenskap då med din hertig, som äntligen gjorde dig till hertiginna och med stora rikedomar?

Vittoria Hellre var jag ännu gift med stackars min Camillo än att han blev mördad för en kåt självsvaldig hertigs skull.

Flaminio Den tönten! Den träbocken! Den idioten! Det om något borde du mig vara tacksam för att du slapp ut ur hans livs tvångströja och intighet!

Vittoria Du var det alltså som tog livet av min man?

Flaminio Han var berusad och föll illa när han insisterade på att få hoppa bock. Att bryta nacken av honom när han låg där som en påtrampad mask på golvet var en ren barmhärtighet.

Vittoria Jag visste det! Min make först, och så vår broder! Vem härnäst?

Flaminio Jag föreslår oss alla tre, ty vi har ingenting att leva för. Du fick ej några barn, den nye hertigen din styvson har ej någonting till övers för oss, jag är utesluten från hans hov som icke längre önskvärd, han lär även skicka dig till något kloster där du inte ens får ta din Zanche med dig, och jag följer gärna hertigen, den ende som i någon mån gav mig ett liv.

Vittoria Som kopplare, ränksmidare och hallick för din syster. Aldrig har vi haft en så skabrös karriär i vår familj.

Flaminio Den gjorde dig till hertiginna.

Vittoria På bekostnad av en broder och två män. Ej någonting i världen gör det värt att mörda någon oskuld.

Flaminio Jag kan ej försvara mig, ty gjort är gjort. Marcello var förrädare...

Vittoria Hans död antyder motsatsen, då han ej fick försvara sig. Skall du då i din vanliga självsvåldiga impulsivitet först skjuta oss och därefter dig själv?

Flaminio Ni är de enda två som jag har älskat. (*överräcker pistolerna*) Skjut mig först, och gör sen vad ni vill med era liv, om ni vill leva. Jag har ingenting att leva för. Du har fördömt mig, syster, som en brodermördare, och domen din är rättvis, vad Marcello än höll på med. Även Zanche närde jag en kärlek till, men hon förrådde mig och skänkte mina hemligheter till den mor som nu har flytt till Florens, möjligen agent för Medici och huvudmannen i konspirationen.

Lodovico (har kommit in) Fel. Han var själv hertigen av Florens.

Flaminio Insmygad i förklädnad? Det var modigt! Var det han själv som förgiftade vår hertig då?

Lodovico Nej, det var jag.

Flaminio Med vilken rätt? Vem är ni, ungerske agent och falske johanniterriddare?

Lodovico (kastar av sig sin förklädnad. Gasparo, som följt honom, gör samma sak.)

Min hertiginna Isabellas hämnare, och med all rätt!

Flaminio Furst Lodovico! Och Gasparo! Det var således komplotten! Båda insmugna i tjänst hos Medici, som utan tvivel lämnat er fortsatta instruktioner! Spärra alla utgångar! Förrädarna är här! Med hertiginnans myndighet är ni två arresterade!

Lodovico Vi ger oss inte. Det fanns för mig blott en hertiginna, och jag ser i hennes ställe bara ett patrasck av skojare, uppkomlingar och könsopportunist! På dem! De är bara parasiter!

(*Vittoria tar sin brors ena pistol och försöker skjuta, men det blir ingenting. Gasparo sticker sitt svärd i henne och Lodovico i Flaminio.*)

Flaminio (döende) Idioter! De var inte laddade! Förlåt mig, syster, att jag utsatte dig för en sista prövning. Jag var nyfiken på om du verkligen förmådde ge din bror den död och avrättning som han förtjänade. Nu slipper du.

Vittoria I hela livet kände du mig och så dåligt! Aldrig hade jag förmått att rikta något vapen mot den enda broder som jag hade kvar, fastän han var den värste.

Flaminio All min strävan var att skydda dig och främja dig.

Vittoria Nu är det över. Bättre lycka nästa gång. (*dör*)

(*Knektar bryter in med Giovanni och Hortensio i spetsen.*)

Hortensio Förräderi! Jag visste det! Här är de!

Giovanni Vad är detta? Hertiginnan slaktad! Och Flaminio!

Flaminio Jag dör för dem jag älskade och tjänade tills de ej ville ha mig längre. (*dör*)

Giovanni Arrestera genast dessa mördare! Men det är ju furst Lodovico, hertigen av Florens högra man!

Lodovico Ers nåd, jag erkänner mig skyldig till min hämnads olyckliga fullkomning. Ingen var oskyldigare än Vittoria Corombona, som i misstag här har blivit dräpt, då vi ej anade att syskonens pistoler ej var laddade.

Giovanni Ni lär ha mycket att berätta.

Zanche Vad han ej berättar kan jag fylla i, ty jag allena var Vittoria Corombonas vän av det intima slaget och var med från början.

Giovanni Allt har gått för långt. En väv av passionerade intriger har förvridit allas sinnen för att sluta i onödig tragedi och katastrof. Tag hand om liken, och för ner de arresterade!

Lodovico I egenskap av tjänare hos hertigen av Medici, er egen morbror, ber jag om en släktings privilegium.

Giovanni Ni har ingenting att vänta er förutom rättvist straff som mördare av två av min familj. Vittoria Corombona var min styvmor och måhända heligare än min mor. Min fru, (*observerar Cornelia, som sjunkit ner förkrossad,*) vad som här skett kan aldrig gottgöras, men detta lovar jag er, att ni aldrig mer skall utsättas för nya prövningar.

Cornelia Tre barn har jag förlorat, och de hann ej ens få egna barn. Vad kan ni göra åt en sådan sak, och vad kan jag mer göra utom dö?

Giovanni Tag hand om henne, och tag hand om liken. En begravning blev i stället tre, men aldrig skall en likbegängelse i Padua någonsin begås med större värdighet. (*tar hand om Cornelia. Liken och de arresterade tas om hand. Ridå.*)

Tingmosgang, 24.8.2008